

ГРОМАДСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Буднік Г.Л., студент 5 К-1 курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри загальноправових дисциплін ННІПІ Мозоль Н.І.

В Українській державі поступово утверджується новий принцип формування взаємовідносин між людиною і державою – дозволено те, що не заборонено законом. Правовий порядок за таким принципом ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачене законодавством, а органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на основі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Чинним законодавством України визначено коло осіб та органів, яким делеговане право на проведення слідчих дій. Це правоохоронні органи та їх посадові особи, діяльність яких чітко регламентована законодавством і безпосередньо пов'язана з профілактикою та розкриттям злочинів і адміністративних проступків.

Статтею 89 Конституції України передбачена створення тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України для проведення розслідувань з питань, що становлять суспільний інтерес, висновки і пропозиції яких не є вирішальними для слідства і суду.

Однією з передумов сталого демократичного суспільства є інформаційна відкритість органів влади. Адже саме прозорість дій влади є головною запорукою здійснення ефективної політики захисту прав людини і громадянина, уможливлення громадського контролю і зміцнення довіри до себе з боку людей. У демократичних країнах влада зобов'язана виконувати чіткі та зрозумілі процедури інформування громадян про свою діяльність і використовувати механізм залучення громадськості до формування державної політики та до оцінювання якості її реалізації.

На відміну від розвинутих країн українським законодавством термін «громадське розслідування» не врегульований. Аналіз нормативно-правових актів органів державної влади свідчить про відсутність будь-яких методик, механізмів та засобів проведення громадських розслідувань.

На сьогоднішньому етапі розвитку країни громадські розслідування можна розуміти як одну із форм громадського контролю за діяльністю органів влади та їх посадових осіб. Вони проводять з метою:

- зміцнення демократичного порядку організації та функціонування державної влади;
- інформування громадськості про причини та обставини порушення прав людини, які мають громадський інтерес;
- вироблення рекомендацій щодо ліквідації наслідків таких подій, їх недопущенню і покаранню винних.

Громадський інтерес визначається окремо у кожному конкретному випадку. Оскільки власні розслідування представники неурядових організацій проводять, як правило, у випадках резонансних порушень прав людини, необхідно визначитися, що може бути предметом громадського інтересу.

В сучасній літературі єдиного визначення громадського (суспільного) інтересу немає, однак можна зробити висновок, що він включає в себе:

- викриття або виявлення злочинів;
- викриття антигромадської поведінки;
- викриття корупції і несправедливості;
- розкриття істотної некомпетентності або недбалості;
- захист здоров'я та безпеки людей;
- захист людей від уведення в оману заявою чи дією окремої особи чи організації;
- розкриття інформації, що дає змогу людям прийняти більш інформаційно обґрунтовані рішення з суспільно важливих питань.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» використовує термін «суспільний інтерес», зазначаючи у преамбулі, що він визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Метою цього Закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації.

Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України, забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Питання громадського (суспільного) інтересу частково розкривається в новій редакції Закону України «Про інформацію» де зазначено, що інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення.

Для вирішення питання охорони прав та свобод людини і громадянина, велике значення мають правоохоронні та правозахисні організації, які виконують важливі завдання і функції щодо створення нормальних умов для реалізації прав і свобод громадян, охороняють і захищають їх права, вживають необхідні заходи з відновлення порушених прав. Удосконалення правового регулювання і практики такої діяльності сприятиме підвищенню ефективності їх роботи.

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ У ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

Аветисян А.А., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права і процесу НАВС Чорна В.Г.

Для тисяч діючих в Україні громадських організацій головною подією законотворчості 2012 року стало прийняття Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI, який почав діяти з 1 січня 2013 року.

Новий закон докорінно змінив правові та організаційні основи створення, діяльності, припинення громадських об'єднань. Всі діючі громадські організації будуть зобов'язані у п'ятирічний термін привести свої статuti та діяльність у відповідність з новим законом. Такі зміни викликали між лідерами неурядових організацій не менше дискусій, ніж у 2008 році - прийняття Закону України «Про акціонерні товариства» у їх акціонерів і директорів.

Новий закон застосовує терміни, відмінні від тих, що закріплені в Законі України «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р. Так, загальним поняттям щодо об'єднань, створених для задоволення суспільних потреб без мети отримання прибутку, тепер є «громадське об'єднання».

Згідно статті 1 Закону громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Закон «Про громадські об'єднання» визначає правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, гарантованого Конституцією України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань.

Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка.

Громадська організація - це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.